

KÄNSELSPRÖTET

Finlands Dövblinda rf. * April 4/1996

- * Döva i Mocambique försvarar sina rättigheter
- * Hur går det för Barncentralen ?
- * Vårmetet närmar sig

I detta nummer

Ringrundan..2
Ledaren Eero Vartio.....	3
Jag, familjen och hjälpredskap Pirkko Virtanen.....	4
Döva i Mocambique för- svarar sina rättigheter.....	6
"En bra framtid för döva barn".....	8
Osäkerheten om fram- tiden har ökat.....	9
Skillnader i tolknings- centralerna förekommer.....	10
Vårmötesärenden.....	12
Välkomna till Varkaus ! "Arbete är den bästa rehabiliterin- gen" Risto Manninen	
De Dövblindas Stöd.....	14
Årets skribent 1995 Ritvas produktiva år.....	15
Läsarnas post.....	16
Resultaten från pilktävlingen...	20

Hur går det för Barncentralen

Den nya spalten heter Ringrundan. Som namnet säger, är det fråga om en telefonintervju. Den här gången intervjuade vi Barncentralens chef Marja-Leena Saarinen. – Barncentralens program för nästa år är nu färdigt. De viktigaste områdena år 1997 är familjekurserna och skolningen av personalen jämsides med de rehabiliteringskurser som FPA ordnar.

– Usher-familjekursen har just slutat, likaså den kurs för familjer, i vilka det förekommer barn i samundervisning. Med alla dessa familjer fortsätter vi att arbeta i hemkommunerna. Efter påsken börjar vi en rehabiliteringsperiod, till vilken kommer små dövblinda barn. På tröskeln till sommaren för vi dövblinda skolelever på läger, efter ett tungt skolår.

– Även reparationsplanerna är klara och arbetena börjar i juli-- augusti. På hösten kan vi flytta in i rena och vackra utrymmen. Klienterna får en mera fungerande miljö. På hösten har vi, i samband med föreningens 25-årsfest, tänkt ordna ett evenemang dit vi bjuder familjer och personer som vi samarbetat med i Jyväskylä omnejd. Planeringen börjar redan på våren. –RK

Lagen förbjuder diskriminering av handikappade

Diskriminering av handikappade förekommer fortfarande i olika former. I Finland har man ur de handikappades synvinkel bragt i kraft en viktig grundrättighetsreform. Särskilt viktig bör man anse den del som gäller förbud mot diskriminering.

Det nya förbudet mot diskriminering har trätt i kraft den 1 augusti 1995. Det ingår i Finlands regeringsforms 5. paragraf, i vilken konstateras, att människor är jämställda inför lagen. Ur vår synvinkel är det 2. momentet det viktigaste som lyder ordagrant såhär: Alla är lika inför lagen.

Ingen får utan godtagbart skäl ges en annan ställning på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som hänför sig till hans person.

Lagrummet börjar med en definiering av diskriminering: ingen får sättas i en särställning. Det är fråga om ett allmänt stadgande, som förbjuder all diskriminering på ovannämnda grunder. Till dem hör hälsotillståndet och handikappet. I förteckningen har tagits med fall, vilka i vårt samhälle fordrar särskilt skydd. Placeringen i särställning kan vara tillåten om det beteendet har en "godkänd orsak".

En sådan här särbehandling är ännu tillåten om dess syfte är att främja elimineringen av diskriminering, till exempel med att ordna tolktjänst för dövblinda eller med att ge dem datorer som hjälpmedel. Däremot är all illvillig diskriminering förbjuden.

I lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män är det stadgat, hurdan behandling som anses klandervärd, när diskrimineringen grundar sig på kön. Motsvarande behandling är diskriminering är diskriminering, när skälet för skillnaden är handikapp. Det vore önskvärt att de handikappade oftare än tidigare i domstolar och hos myndigheter hänvisade till förbudet mot diskriminering och andra grundrättigheter. Kanske man på detta sätt skulle få en ändring i den gamla uppfattningen, att regeringsformen är endast ämnad för lagstiftaren som en anvisning vad man bör beakta när nya lagar skrives. I varje fall är grundrättighetsstadganden så allmänna, att stöd för dem behövs genom noggrannare stadganden i andra lagar. Det behövs även med samhällets medel uppbibringat stöd för att uppnå jämlikhet.

Eero Vartio, jurist
Synskadades Centralförbund

Pirkko Virtanen: Jag, familjen och hjälpmedlen

När det i familjen finns en dövblind medlem, kommer man att behöva anpassa sig till förändringar i möbler, reparationer, ordna tilläggsutrymmen för hjälpmedel, som väl kan ta ett rums alla kvadratmeter i anspråk.

Varje hem och familj är olika, lösningarna borde göras med tanke på hela familjens behov. Det som fungerar på papperet, är sällan bra i praktiken. Om man endast planerar för den dövblinda, glömmar man de övriga människorna. Om man planerar för en person som hör och ser, glömmar man den dövblinda. Familjen behöver kunskap och alternativ att kunna välja.

Till alarmsystemet hör en vibrator, som anmäler en ringning av dörrklockan eller telefonen. En döv som bor ensam, behöver inte en dörrklocka, i vilken ljudet är installerat. När en van montör installerade en dörrklocka som var planerad för en döv åt mig, slutade även de som hör, att höra dörrklockans ringning.

– Ett nytt besök av montören och dörrklockan ringer till allas glädje! En vibrerande brandsläckares funktionsduglighet klargjordes, när

jag var hos frisörskan och hönan började brinna i ugnen och det kom rök från varje springa. Brandsläckarens ljud hördes ända ut på vägen. Hur kan man veta, när batteriet till alarmsystemet är slut. Du känner lukten av brän, fastän vibratören inte fungerar eller den hör kontrollpipningen.

Kommer man ihåg att visa batterierna och termostathuset någonstans vid takfoten? Bäst lyckas det om den handikappade får känna sig fram var de olika sakerna finns.

– Induktionen hjälper till att höra på TV och radio. Med hjälp av hörapparatens T-ställning kan man öka ljudets styrka utan att störa andra. Ett induktionssystem som installerats under golvlisen medför överraskningar, om man glömmar en samtidig användningsmöjlighet i installationen.

Om du ser och hör på nyheterna, kan inte radion, som fungerar, på nätström, vara öppen. Neljä Ruusu-konserter och nyheterna borde inte förorsaka en kamp om makten i familjen.

– När synen försvagas blir behovet av ljus större. Man kan utreda på

förhand den ljusmängd som behövs. Skolningen av planerare för elektriska affärer, inverkar på i vilken grad planeraren kan föreställa sig en verklig syn-och hörselhandikappsituation och vilka speciella behov det medför.

Som döv läser jag från läpparna, vad som talas: Ljuset inverkar på hur kommunikationen lyckas. De optiska hjälpmedlen är förutom ljuset en nödvändighet i arbeten som fordrar noggrann syn, när det som man ser är samtidigt litet.

I mitt hem har vi varit tvungna att byta belysningen två gånger, när en tillräckligt ljusstyrka inte har uppnåtts och lamporna har varit riktade fel. Med ett litet synfält kan man sminka sig, ordna byk, välja tvättningstemperaturer, laga mat och sätta ihop modellflygplan eller läsa om lamporna är på rätt ställen och ljusstyrkan tillräcklig.

Jag har svårigheter att se den lilla texten på ett maskinskrivet papper. Problemet löstes av datorns stora bildskärm och textbehandlingsprogram. Mest glädje har jag haft av elektroniska postlådan. Vad konstigt – alla kommunikationsprogram har försvunnit ! Jag kan utbyta tankar med andra oberoende av min dövhet eller den andras kommunikationsskicklighet. Mänskorelationerna vidgas, när tolken inte behövs vid varje diskussion. Elektroniska posten sänkte även telefonräkningen radikalt, som har varit så hög p.g.a. att jag använder

texttelefon varje dag. Min dröm är en direkt kontakt till min syster som bor långt borta, men hur ska man få billiga, fungerande program installerade åt släktingar och vänner ? Jag behöver ännu mycket stöd och undervisning på mina upptäcktsfärder i datorernas värld, för att inte tala om Internet.

Min dator, som har varit i bruk i 3 år, borde bytas ut. Att välja en ny dator, programinställningar och hjälpmedelsanslutningar varett problem, eftersom jag inte förstår branschens tekniska begrepp. Lyckligtvis fick föreningen, med stöd från Penningautomatföreningen, en mikrostödperson, som har ett brett och omfattande kunnade, som fattas oss flesta dövblinda. Men att få maskinerna tycks vara ett svårt göra.

Det räcker inte med en exakt värdering av det som finns kvar av synen och hörseln. Man bör desutom känna till handikappkombinationens problematik i verkliga praktiska situationer; hur familjen upplever situationen. Diskussionen med familjen och den dövblinda tar tid och kräver engagemang. Kännedom om dövblindhet, kommunikationsförmåga och kunskap om specialområden borde finnas för att undvika fel och missförstånd

Samtida skador i två viktiga sinnen, isolerar oss på många sätt från våra familjer, för att inte tala om från andra människor. Vi bör få

användning till de bästa möjliga maskinerna och hjälpmedlen. Det finns goda, praktiska lösningar på problemen, om samhället skulle bättre förstå värdet av att kunna verka och handla självmant. Tekniken och de individuekllt anpassade hjälpmedlen skapar grunden för vad jag kan vara i förhållande till andra människor och för den kunskap som andra människor kan få om mig.

Döva i Mocambique försvarar sina rättigheter

Mocambique i södra Afrika är ett fattigt land, där döva i mycket har hamnat utanför informationsförmedlingen och utbildningen. Situationen håller dock på att förändras. I landet finns unga döva, som är beredda att kämpa för sina rättigheter: " Först nu har vi upptäckt att vi har rättigheter, vi också", berättar **Teresa, Ana, Celso, Sousa och Jose**, som är unga döva från Mocambique.

De har tillbringat vinterns kallaste månader i Finland, på en kurs i dovas folkhögskola. De kom till Finland för att få idéer till att utveckla arbetet för döva i sitt hemland.

Även arbetet för dövblinda i Finland har blivit bekant för dem. Teresa arbetar i ett teckenspråksprojekt vid socialministeriet i Mocambique. Jose, Ana och Sousa gör frivilligt arbete för döva. De drar grupper för döva barn, planerar att starta föreningsverksamhet för döva och arbetar för att förbättra teckenspråkets ställning.

Det behövs sådana som är kunniga i teckenspråk

"I Mocambique har teckenspråkets ställning varit dålig. Endast få personer som hör kan teckna. Det har inte funnits tolker, så kommunikationen med de som hör har varit dålig", berättar de unga. När de som hör och döva inte har kunnat kommunicera sinsemellan, har döva blivit utan viktig samhällslig information, t.ex. hälsorådgivning. "Till exempel har de som hör fått mycket information om Aids, men inte de döva. Döva har inte kunnat veta, hur man undviker Aids", säger de unga från Mocambique.

Döva barn har inte haft möjligheter att få undervisning på teckenspråk. Största delen av dem har varit tvungna att gå i vanliga skolor, var undervisningen sker på portugisiska. I skolor för barn som hör har döva naturligtvis blivit efter i undervisningen. På grund av bristfälliga utbildningsmöjligheter, har yrkesutvalet för döva blivit mycket snävt.

Döva har inte haft möjligheter att utbilda sig i högskolor till exempel. Teresa berättar, att hon själv gått i en handarbetsskola där hon lärde sig sy kläder. Man lärde sig inte dock att klippa kläder, endast att sy. Teresa kan alltså inte livnära sig på att sy kläder

Familjen är viktig

I Mocambique är relationerna mellan familjemedlemmarna mycket fasta. Familjerna är storfamiljer. "Ofta stannar barnen hemma efter de har blivit vuxna", berättar de unga. För familjens döva barn är detta bra: familjemedlemmarna sköter om henne, ibland kanske för mycket också: "föräldrarna till döva barn vågar inte alltid låta sina barn bli vuxna.

När jag var yngre, var alltid mina släktingar som hör oroliga och ville alltid vara med. om jag for någonsans. Småningom har mina föräldrar börjat förstå, att också döva ungdomar kan leva ett självständigt liv", säger Celso.

"Mången gång används familjens döva barn som billig arbetskraft. De döva måste göra mycket arbete inom familjen, och slipper inte till att träffa andra döva. Ofta kan föräldrarna ej heller berätta för döva flickor om sådana saker som menstruation, preventivmedel och graviditet. När informationen inte heller fås någon annanstans ifrån, är de unga kvinnorna verkligen i en dålig situation", berättar Teresa.

"Mocambique är vårt hemland"

Fastän det finns rum för förbättringar i de dövas förhållande i Mocambique, är ingen av de unga beredd att flytta någon annanstans:

Effektiverad undervisning i teckenspråk

För familjerna ordnas gruppundervisning i teckenspråk. Sju lärare som är döva har anställts för projektet. Av dem fungerar två i Nyland, de andra i Åbo, Tammerfors, St. Michels, Uleåborg och Björneborg.

De regionala lärarna träffar varje vecka sitt eget områdes barn i lekens och annan verksamhets tecken. Lördagsgrupperna samlas två gånger i månaden. Dragare för gruppen är döva barnträdgårdsledare. Regionens lärare ger också undervisning i teckenspråk åt föräldrarna. Dessutom har familjerna möjlighet att delta fyra gånger i året på veckoslutskurser. Målsättningen är att öka kunskaperna i teckenspråk hos barnen och hela familjen.

Utvecklingsarbete

Projektets huvuduppgift är undervisning i teckenspråk. Till barnträdgårdar för döva barn erjuds en gratis möjlighet till studier i teckenspråk. En viktig uppgift är också att utveckla undervisningsmetoder och -material samt öka samarbetet och informationen med andra föreningar för hörselskadade, familjerna och de döva barnens hemkommuner. Till projektet hör också ett forskningsarbete i samarbete med Helsingfors Universitet. -RK

Osäkerheten om framtiden har ökat

Finländarnas levnadsvillkor har blivit alltmer ostabila. Medborgarna kan inte längre förutspå att deras utkomst är tryggad för framtiden, speciellt svårt är det för arbetslösa, fattiga barnfamiljer samt långtidssjuka. Även de skyddslösa barnen och de ungas, studerandes och de unga fullvuxnas välfärd håller på att försvagas. Alltjämt uppstår nya problem som man inte har kunnat förutse.

Så här anser de ledande arbetstgarna inom social- och hälsovården, som svarade på socialbarometersfrågan som Centralförbundet för socialskyddet gjort. Med denna förfrågan klargjorde man de synpunkter, som de som arbetar inom social- och hälsovården har om finländarnas välfärd. Förhållandenas instabilitet har lett till det, att det nuvarande systemet med grundutkomst, som garanterar en minimiutkomst, inte fungerar mera. Det nuvarande systemet är tänkt för annorlunda, stabilare samhällsliga förhållanden.

Tidigare kunde man förutse förändringarna i samhället och människornas problem bättre än nu och man kunde lättare finna personer som var i behov av hjälp.

- För nuvarande, osäkra förhållanden är grundutkomststödet för styvt och långsamt, säger direktörer inom social- och hälsområdet. Systemet kan inte anpassa sig efter snabba förändringar, människornas nya problem eller utkomstens bristfällighet. Läget för de personer som befinner sig i en svår situation kan försämrats ytterligare, om man inte kan snabbt lösa deras problem. Emedan systemet inte kan snabbt bemöta de nya problemen, så kan det tvärtom förstärka ojämlikheten mellan medborgarna.

Största delen av beslutsfattarna inom social- och hälsovården anser också, att grundskyddssystemet bör förnyas snabbt. Flexibiliteten inom systemet bör utvidgas så, att man lätt kan observera förändringar i samhället och på så sätt finna de människogrupper som verkligen behöver hjälp.

På Socialbarometerns förfrågan 1996 svarade ca. 800 representanter för folkpensionsanstalten, kommunernas socialvård, arbetskraftbyråer och social- och hälsovårdsorganisationer.

Källa: Socialskyddets Centralorganisation: Socialbarometer 1996

Det förekommer skillnader mellan tolkcentralerna

I Finland finns det för tillfället 20 tolkcentraler, som är jämnt fördelade runtom i landet.

Verksamheten i olika tolkcentraler skiljer sig mycket från varann. Även problemen i olika delar av Finland är mycket olika. Vi presenterar några rätt olika tolkcentraler.

Huvudstadsregionens tolkcentral är för tillfället den största i Finland. På centralen arbetar nio stadigvarande arbetstagare. Förutom dessa är 3-6 tolkar tillgängliga, som gör tolkarbete vid sidan om studietolkning och undervisningsarbete, berättar tolkcentralens ledare Raija Palmu.

- I kundregistret finns ca. 1000 tolkanvändare. Tolkcentralen förmedlar årligen ungefär 5000 beställningar. Det finns för lite tolkar. Det skulle snabbt behövas mera, konstaterar Raija Palmu.

Tolkcentralen har kundmottagning varje dag samt kvällsmottagning en gång i veckan. En jourerande tolk jourerar vid nödfall mellan kl.8-22. Den jourerande tolken är främst för nödfall, men kan även användas för andra tolkuppgifter. Föreningen för Döva i Helsingfors äger tolkcentralen.

– Förutom tolkuppger gör vi också arbete som hör till information, utbildning och utvecklandet av tolkverksamheten, berättar Raija Palmu. Vi hoppas, att kunderna skulle ge feedback om tolkcentralens verksamhet, så att vi kan utveckla tjänsterna till att svara mot kundernas behov.

Utbildning i användandet av tolk

Den yngsta av tolkcentralerna, Ylä-Savos tolkcentral, började med sin verksamhet i början av februari. Den finns i socialcentralens utrymme i Iisalmi. En deltidsteckenspråkstolkjourerar i byrån två gånger i veckan, om måndagar och torsdagar. Resten av tolkens arbetstid går åt till tolkuppger och hemundervisning.

Socialarbetare Pirjo Maunu, som har hand om åldringsvården berättar, att det inom Iisalmis område finns två tolkar som arbetar på heltid. Ett tiotal personer har fått ett beslut om rätten att använda tolk, men det finns endast ett par aktiva tolkanvändare.

– Bristen på aktivitet kanske beror på, att människorna inte är vana att använda tolk. I denna sak skulle vi behöva mera information och utbildning, konstaterar Pirjo Maunu. Det andra problemet är bristen på texttelefon. För tillfället sker kontakterna mellan de som hör eller så kommer kunden personligen till byrån och berättar om sitt problem.

Tvåspråkigheten som problem

Karleby, Vasa och Seinäjoki bildar ett område, där det i alls finns ca. tio heltidsanställda tolkar i teckenspråk. De som använder tolk, är i Vasa-regionen omkring 40 stycken, av vilka knappt tio är svenskspråkiga.

Teckenspråkstolken Lotta Norrgård sköter om Vasa tolkcentral, som är belägen vid Vasa socialbyrå. – Kundmottagningen är två gånger i veckan. Resten av tiden går till tolkning och familjeundervisning, berättar Lotta.

Vasa stad står för tolkcentralens kostnader. Staden bestämmer om verksamhetens fortsättning ett år åt gången. Lotta Norrgård berättar, att Vasa och Seinäjoki tolkcentraler har ett intensivt samarbete. Det största problemet är områdets tvåspråkighet. Ett exempel är många tjänster i Vasa-regionen svenskspråkiga. Tolken borde behärska tre språk, för att effektivt kunna betjäna sin klient, som endast kan teckenspråk. Det är brist på tvåspråkiga tolkar, konstaterar Lotta.

Tolkarnas arbete bör bli bekant

Tolk- och kommunikationscentralen i Jyväskylä, TULKE, verkar i stadens social- och hälsovårdscentral, i handikappsevicebyrån. Cent

ralen ordnar tolktjänster för hörsel-, syn- och talhandikappade. I centralen verkar en teckenspråkstolk, en talterapeut samt en adb-planerare, som använder datateknik för talhandikappade. För finansieringen står delvis Jyväskylä stad och delvis Invalidförbundet.

Teckenspråkstolken Anne-Mari Jaamalainen jourerar fyra dagar i veckan. Anne-Mari berättar att det i Mellersta Finland finns 21 teckenspråkstolkar, varav sju arbetar heltid som tolkar. Användare av tolk är i Jyväskylä ca. 100 personer.

– Det största problemet är, att samarbetsorganen inte känner till tolkens arbete tillräckligt väl, säger Anne-Mari. – Denna brist har vi försökt rätta till enligt våra möjligheter. Vi har ordnat info-tillfällen, var vi har berättat om teckenspråket och tolkens arbete. Det kommer många grupper med studerande och besöker oss, t.ex. från hälsovårdsutbildningsanstalter, säger Anne-Mari. –RK

– *Man måste alltid lära sig att avstå från någonting och samtidigt tro, att det kommer någonting annat nytt i stället.*

(Irja Kilpeläinen)

VÅRMÖTE 27.–28.4.1996

Välkomna till Varkaus!

Vårmetet för Finlands Dövblinda rf. är detta år på Kuntoranta i Varkaus. Varkaus är en liten stad med 25 000 invånare i mitten av östra Finland. Varkaus är byggd på många uddar och öar. Staden är alltså splittrad, mellan stadens olika delar finns det kanaler och sund. På resan till Kuntoranta måste du över många broar.

Varkaus är en fabriksstad. Varkausborna får sin inkomst från skogsindustrin, metallindustrin och också från informationstekniken. Stora pappersfabriker finns alldeles i stadens centrum. Ofta vid klart och vindstilla väder, känner man fabrikenas lukt i näsan. Lukten når inte ända till Kuntoranta.

Varkaus är också en kulturstad. Teatern i Varkaus är vida känd. I Varkaus-salen ordnas stora tillställningar. Varkaus har även ett unikt museum för mekanisk musik, som inte har någon motsvarighet i övriga Norden. Konstnären Esa Pakarinen bor i Varkaus och gör därifrån sina uppträdanderesor till övriga Finland.

I idrottskretsar är Varkaus känt för sitt tuffa bandylag. Också i idrott

för synskadade har det från Varkaus kommit framgångsrika skidare och friidrottare, t.ex. Tuula Hartikainen och Rauni Sohlberg.

Handikappade behandlas väl i Varkaus. I stadens fullmäktige sitter en svårhandikappad person som rör sig med rullstol. Också under lågkonjunkturen utvecklades tjänsterna för de handikappade. Senast har invalidrådet gjort ett förslag till staden om ett inrättande av en tolktjänst.

Varkausbon Seija Troyano har i många år varit medlem av Finlands Dövblinda rf:s styrelse. Seija bor på en speciell plats, nämligen i vattentornet. Vattentornet syns på långt håll, liksom stadens pipor. I vattentornet har det byggts fullt med bostäder. På toppen av tornet finns en utsiktsplats och ett sommarcafé.

Semestercentret Kuntoranta

Platsen för vårmötet, Kuntoranta, är i Pussila-älvens stadsdel. Det ligger sju kilometer från stadens centrum. På sommaren kommer man också med båt till Kuntoranta. Från Varkaus station finns det bussförbindelser till Kuntoranta. Till Varkaus kommer man med tåg, buss eller flyg från olika delar av Finland. Semestercentret Kuntoranta ägs av Eläkeläiset rf. från Helsingfors.

När du går in till Kuntoranta, kommer du in i aulan. På vänstra sidan om aulan är konferenssalen. På högra sidan är matsalen. I huvudbyggnaden finns också en butik, där du kan köpa souvenirer. Hotellrummen är i olika byggnader på gården. Under vårmötet sker inkvarteringen i tvåpersonersrum, i vilka det finns dusch och wc. En del av rummen är invarum. Det finns inkvarteringsplatser för över tvåhundra personer.

"Arbete är den bästa rehabiliteringen"

Seija Troyano har i olika tidningar och vid olika tillfällen poängterat arbetets betydelse. Arbetet har gett rytm och innehåll i hennes liv. Genom arbete har hon fått nya kamrater. I arbetet känner hon sig nyttig. Seija har vid något tillfälle sagt, att arbetet har varit den bästa rehabiliteringen för henne.

– Man hinner inte ruva på sina egna tankar och bli deprimerad. Pengarna räcker även bättre till när man arbetar.

– I kajana på Kajatupa arbetar de döva och dövblinda. Alla använder teckenspråk och diskussionen löper också på pausen. Pekka bygger fågelholkar på våren. På kajatupa kan man utföra träarbeten och

textilarbeten och vävningsarbeten. Kajatupa kan besökas av pensionärer och arbetslösa.

I Tuusniemi, i en liten kommun med 4 000 invånare, har man senaste höst startat en grupp med dövblinda och synhandikappade. I gruppen ingår fyra dövblinda och två synskadade. Gruppen arbetar i arbets- och verksamhetscentralen varje onsdag. Gruppen börjar studier i yrkeskunskap under en tvåveckors studieperiod i april. Studierna sker i verksamhetscentralen och fortsätter på hösten.

I Kuopio grundade De Dövas förening, hörselvårdföreningen och De Dövblinda en arbetsgrupp i januari detta år. Dess uppgift är att klarlägga behovet av en arbetsverkstad för hörselhandikappade och vid behov hjälpa att grunda en sådan. I arbetsgruppningen representerar från alla dessa föreningar. De Dövblinda representeras av distriktsekreteraren i Kuopio. Vid behov kallas även distriktsekreteraren från Joensuu till mötet. Arbetet är ännu i begynnelsekedet och slutgiltiga resultat kan ännu inte förutspås.

I olika delar av Finland diskuterar man sysselsättningsproblem och grundar arbetsgrupper. Distriktsekreteraren i Kuopio, Mikko Karinen, har till uppgift att följa med de dövblindas sysselsättningsituation och deras behov av arbets-

verksamhet. Mikko är med och utvecklar dessa planer på olika orter i olika delar av landet. Sekreteraren i ditt egna distrikt känner bäst till verksamheten i ditt distrikt.

Risto Manninen

Distriktsekreterare i Kuopio

De Dövblindas Stöd är med i jubileums-årets händelser

De Dövblindas Stöd rf:s verksamhet baserar sig på människornas frivilliga hjälpsamhet. Meningen är att ekonomiskt stöda de dövblindas rekreatiöns-, hobby- och kulturverksamhet.

Senaste år utdelade inalles 14 000 mark. I medeltal gavs ca. 2 000 mark i bidrag pr person. Bidrag delades både ut åt dövblindas hobbyklubbar och åt enskilda personer. Bidrag beviljades bl.a. för boktryckningskostnader, för tolkkostnader på semesterresor och för deltagaravgifter för läge smat för ordnadet av tävlingar i olika klubbar.

På årsmötet i Dövblindas Stöd rf. den 26 mars 1996 behandlades de ärenden som var stadgeenliga:

bokslutet och verksamhetsberättelsen för år 1995, budgeten och verksamhetsplanerna för år 1996 samt valdes en ny styrelse för föreningen för år 1996.

Som ordförande fortsätter **Elisa Mikkola**. De övriga medlemmarna i styrelsen är: Terhi Pikkujämsä, Lea Hyvärinen, Raili Karisaari, Helena Linkola och Marja Heiskanen. Som revisorer fortsätter Anneli Morero Och Sirkka Saarinen, samt vice revisorer Hilikka Lehtola och Esko Ruuskanen.

Varifrån får man pengar till bidrag?

– Senaste oktober arrangerade Dövblindas Stöd rf. en lyckad teaterkväll i Helsingfors, på restaurang Konsthallens Klubb. Uppträdde gjorde två roliga män, Juhani Lehtonen och Jouni Nieminen. De fick publiken att skratta med en teaterföreställning, som var baserad på kåsören Aapelis texter. Förutom teaterprogrammet fick publiken njuta av en läcker kvällsbit med pianoackompanjemang. Till programmet hörde även ett lotteri. Ett litet tillägg till föreningens kassa, har försäljningen av adresser och konstkort gett. Tema för detta års händelser är dövblindarbetets jubileumsår. Stöd rf. kommer att vara framme vi föreningens 25-års fest. –RK

Årets skribent 1995 Ritvas produktiva år

Känselspröets läsare har valt Ritva Soininen till 1995 års skribent. Vandringspriset. en vas, överlämnas åt henne vid föreningens vårmöte i Varkaus.

År 1995 har varit ett produktivt skrivår för Ritva. Fööra våren publicerade Ritva sina första böcker, diktboken Elämanlanka och romanen Kärsimyskukka, som berättar om Anniinas barndom. På hösten publicerade hon sin nyaste roman Soita minulle tuhkaviulu, som är en fortsättning på Anniinas berättelse.

Skrivandet är en del av mig; har varit ända sedan barndomen, säger Ritva. Ritva berättar, att all fritid gick antingen till målning eller till skrivning

– Då när solen lyser och det är ljusst, målar eller tecknar jag med pastellkritor. Sen när det börjar skymma, eller när solen är bakom molnen, skriver jag.

För ett år sedan fick Ritva en dator till sin hjälp. Ritva har själv skaffat program och skrivare till sin dator. Hennes egen son och en hjälpsam granne har hjälpt till i användandet av datorn. Ritva berättar, att datorn är av äldre modell och lite långsam, men den underlättar skrivandet avsevärt.

– Jag skulle inte kunna tänka mig, att jag skulle skriva alla dessa sidomängder på skrivmaskin, funderar hon.

Var och en har möjlighet att bli Årets Skribent

För Känselförbundets läsare ordnas det vid årsskiftet en omröstning, där läsarna har möjlighet att välja sin egen kandidat till Året skribent. Den som får mest röster vinner. I samband med vårmötet överlämnas ett vandringspris åt vinnaren, en vas, på vilken alla Årets Skribenters namn är ingraverade.

Titeln Årets Skribent ger erkänsla åt en flitig skribent. Bland våra medlemmar finns det många flitiga skribenter. Endel av dem är sådana, vars namn sällan syns i Känselförbundets spalter. Bara de närmaste vännerna vet om de skriverier, dikter eller åsiktsyttranden, som finns i deras skrivbordslådor.

Nästa Årets Skribent-omröstning är i slutet av detta år. Var och en har möjlighet att bli vald till Årets Skribent. Också varje röstare får fritt välja, den bland medlemmarna, som man anser att bäst har gjort sig förtjänt av titeln. –RK

LÄSARNAS POST

Resan till Tallinn

Jag blev intresserad av resan till Tallinn, som skedde tillsammans med en grupp synskadade från Tammerfors.

Jag förberedde mig för resan genom att skaffa mig mitt livs första pass. Jag var tvungen att vänta på det i tre veckor.

Sedan kom kvällen före resan. Vår arbetstagare ringer på dörrklockan på kvällen och meddelar att tolken har insjuknat, men lyckligtvis så kommer en annan tolk istället för henne. På morgonen var det ett fint väder, när jag for hemifrån mot staden och bussen som väntade.

Tolken kom emot mig. Sen gick jag in i bussen. Jag frågade av tolken, hur många resenärer här är?

Tolken svarade, att ca. 25

Jag frågade, är de synskadade?

–Nej.– Då är vi i fel buss.

Vi steg ut ur bussen och märkte, att tre bussar stod bredvid varandra. Vi fann den rätta bussen och resan började.

Vi stannade vid Linnantuuli för en kopp kaffe och fortsatte resan till hamnen i Helsingfors. I tullen i

Helsingfors, gavs ett visum åt tolken, så att vi kom iväg.

Båtresan tog fyra och en halv timme. Vi åt en god lunch på båten. Båtresan gick bra, när vi hade hytt, så att vi kunde vila.

Vid tullen i Tallinn gick vi mot den väntande bussen. När vi kom till Mustamäki torg, blev jag förvånad när torget inte var upplogat, utan vi var tvungna att gå omkring i snösörja för att komma till saluhallen. Tolken pekade och sade att även trottoarena är fulla av snösörja. Bara körvägarna var upplogade.

Vi var också till Maxi-market och gjorde uppköp och drack gott kaffe. Att röra sig ute och att använda sig av pengar, medför problem för en blind där. I Finland finns småpengar i slantar som man kan känna igen. Men i Tallinn är kronorna alla lika stora sedlar. Resan gick annars bra, men min hörapparat tålde inte bullret på båten, utan tog skada och måste granskas.

Tack till tolkerna och researrangörerna.

Vieno Hyttinen

I Danmark träffade jag Jane Eriksen

Jane är en 31 år gammal, från födseln dövblind danska, som har flyttat till Sverige. Hon är aktiv i föreningen för dövblinda i Sverige. Hon har en finsk pojkvän, så det finns internationalism och sisu i flickan så det skulle räcka till andra också. Hennes pigga väsen förblev också i mitt minne.

Hon gick i gymnasiet på en sociallinje, därefter studerade hon textilarbete. När synen försämrades, var hon tvungen att fundera på att byta bransch. Jane såg på TV:s textsidor annonser och fann en kurs i litteraturvetenskap på universitetet. Hon blev intresserad, men man motsatte sig hennes inträde till universitetet. Saken ansågs omöjlig.

Jane gav inte efter, utan tog kontakt med läraren, träffade en utbildningsledare för döva och undersökte vad för slags material och hjälpmedel hon kunde använda. Saken blev klarare, och Jane fick andra övertygade om sin förmåga, och hon slapp att studera litteraturvetenskap på universitetet. De andra studerandena, som alla var döva, hjälpte henne, de gjorde minnesanteckningar och samarbetet förlöpte väl. Jane berättade att

hon också använde teckenspråk, svenska och läste forskningsarbeten.

Till en början var det svårt på universitetet. Hon berättade, hur det på teckenspråkstimman, speciellt vid grupparbeten, var svårt när alla pratade samtidigt. Tekniken att göra minnesanteckningar behövde utvecklas och användas flitigt. Förutom Jane, fanns det bara en annan dövblind studerande, en ung flicka som studerade psykologi och inriktade sig på invalidfrågor.

Jag frågade Jane, hur andra har förhållit sig till henne på universitetet. Hon berättade, att det var svårt i början. De andra var osäkra, när de inte visste hur de skulle kommunicera med henne. Det fanns dock några, som kom fram och frågade, vad de kan göra. Så började kommunikationen, men det skedde försiktigt.

Resan till universitetet sker med taxi. Det har förekommit problem med kommunen om transporten. Hon får varje månad en viss summa, så att hon kan använda taxi. Några tolkproblem förekommer inte på universitetet, eftersom universitetet betalar för timmarna åt tolkarna och man får tillräckligt med timmar. Jane berättade slutligen, att hennes dröm är, att de dövblindas ställning skulle förbättras och att hon skulle kunna arbeta för det ändamålet. Vi önskar henne all lycka i den uppgiften.

Hos Jane finns många drag, av vilka vi kan lära. Vi skall kämpa för saker som är viktiga för oss. Vi skall ta exempel av henne, vara uthålliga, inte ge upp och veta vad vi vill.

Marja-Leena Roponen

Vad för alarmsignal?

Det var söndagsmorgon och klockan var fem.

Jag vaknade till, att hotellets brandvarnare tjöt. Jag försökte väcka Russ och berätta, att brandvarnaren tjuiter. Belysningen i rummet var dålig, och han kunde inte läsa från läpparna. Det fanns inte tid att leta efter hörapparaten, glasögonen eller ens kläder.

Jag försökte i panik dra honom till dörren. På den tiden kunde vi inte ännu teckna eller fingerberöring. Vi sprang i nattkläderna tillsammans till hotellgården. Vi fick veta, att brandalarmet bara var någon årlig övning.

Men någon dag kan brandalarmet vara verkligt. Så vi kom överrens i vår familj, att ett speciellt tecken betyder: nu är det alarm, det finns inte tid för förklaringar, följ mig. Vi vill nu fråga er läsare, använder ni i er familj något speciellt tecken eller annat märka, ifall av en dylik nödsituation ?

Efteråt gick vi och åt laxsoppa och drack kaffe. Som minne fick jag en Tjärskidåkningsmedalj och ett diplom. Jag var den enda blinda bland andra som ser. Nästa år vill jag skida den längre sträckan, d.v.s. 70 kilometer.

Olavi Eira

FM-pilktävlingar i Kuopio

Vid Koivuranta i Kuopio ordnades i början av mars finländska mästerskap i pilkning för dövblinda. Inalles 19 pilkare vågade ställa upp.

Resultat:

Kvinnor

1. Päivi Suontakanen, 310 g
 2. Marja Heinonen, 280 g
 3. Saimi Ristinen, 105 g
- Marja-Leena Mielityinen och Pirjo Aflecht – inget resultat

Män

1. Teuvo Hietala, 780 gram
2. Seppo Kamppinen, 740 g
3. Yrjö Juvonen, 580 g
4. Juha Ristinen, 475 g
5. Markku Turunen, 305 g
6. Lauri Jaakkola, 190 g
7. Ari Kääpä, 145 g
8. Ilkka Laitinen, 135 g
9. Oiva Maksimainen, 130 g
10. Martti Paananen, 110 g
11. Osmo Perttula, 35 g

Ilpo Pirhonen, Paavo Korhonen och Kyösti Ylkänen – inget resultat.

Föreningarnas lag:

1. Tavastehus 1 275 g
2. Vänklubben 1 180 g
3. Kuopio 720 g
4. Joensuu 685 g
5. Helsingfors 280 g
6. Tammerfors 180 g

Den största fisken fick Teuvo Hietala; fångsten var en abborre som vägde 240 gram.

Den gemensamma fångsten för alla vägde 4 320 gram. Yrjö Juvonen vann gissningstävlingen, var man gissade vikten för hela fiskfångsten. Yrjös gissning var 4 350 gram.

För barnen hade arrangerats en egen tävling. Den vanns av Sakari Kungas och Juha-Matti Mielityinen, bådas fångst var 90 gram. På andra plats kom Antti Kungas och Marianne Mielityinen, vars fångst var 40 gram. Linda Salminen blev utan fångst.

KÄNSELSPRÖTET 22. årgången,
ISBN 0358-2280

Utgivare: Finlands Dövblinda rf.,
Backasgatan 52 A, 00510 Helsingfors.
Telefon 90-396 041, texttelefon 3960
4677, telfax 3960 4678.

Chefredaktör: Liina Eloaho,

Redaktör: Raili Karisaari.

Redaktionsråd: Eero Vartio, Martti Avila, Marja Heinonen, Anita Palo, Marja-Leena Roponen, Eila Särkimäki, Liina Eloaho ja Raili Karisaari.